

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá osvojováním gramatických kategorií podstatných jmen (pád, číslo, rod) u dítěte ve věku od 2 let a 3 měsíců do věku 2 let a 9 měsíců. Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části jsou představeny stěžejní osobnosti psycholingvistiky a teoretické přístupy osvojování jazyka. Je zde vymezena základní terminologie, ontogenetický vývoj řeči a způsob nabývání gramatických kategorií a specifika u jednotlivých jazykových rovin v promluvách dětí.

Druhá část je zaměřena prakticky. Na šesti třiceti minutých nahrávkách byly zaznamenány mikrorozhovory dospělého s dítětem, přičemž mezi jednotlivými nahrávkami byl vždy měsíční rozestup. Tyto rozhovory byly transkribovány formou CHAT, tj. ortografickou transkripcí. Přepisy byly následně podrobeny detailní analýze, bylo sledováno užití a vývoj gramatických kategorií substantiv, jejich funkce ve větě a výskyt miniparadigmat.

V promluvách sledovaného dítěte patřila substantiva od počátku k nejčastěji užívanému slovnímu druhu, v první nahrávce ještě hojně doprovázena interjekcemi. Alespoň jednou byly použity všechny pády, přičemž nejfrekventovanějším pádem ve srovnání s ostatními byl nominativ plurálu a singuláru a akuzativ akuzativ plurálu a singuláru. Při analýze čísla bylo zjištěno, že dítě užívá častěji singulárové formy ve srovnání s formami plurálovými. Ve slovní zásobě dítěte se objevilo více feminin než maskulin a neuter, avšak rozdíl mezi preferencí slov v ženském a mužském rodě oproti střednímu nebyl příliš velký. Substantiva plnila v promluvách dítěte především funkci subjektu nebo objektu. Miniparadigmana se ve sledovaném materiálu vyskytovala minimálně a pokud ano, tak v podobě tříčlenné. Zjištěné jevy jsou typické pro daný vývoj a neliší od provedených výzkumů nabývání jazykové kompetence.